

Revidering av grunderna för elevantagning inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Grankulla (träder i kraft 1.1.2027)

SUFU 26.08.2026 § 42

866/12.00.01.04/2021

Mer information:

undervisningschef Agneta Eklund, tfn 050 308 6262
stadsjurist Lena Filipsson-Korento, tfn 050 354 0121
planerare Henna Turunen, tfn 050 382 6265
fornamn.efternamn@grankulla.fi

Bakgrund

Enligt lagen om grundläggande utbildning (4 §) är kommunen skyldig att ordna grundläggande utbildning för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område. Den svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Grankulla ordnas i enheterna Granhult (årskurserna 1–6) och Hagelstam (årskurserna 7–9).

En läropliktig kan också ansöka om i skolplats i en annan skola än den i den egna kommunen (28 § i lagen om grundläggande utbildning). Då är det fråga om sekundär elevantagning som utbildningsanordnaren fastställer kriterierna för. Sökandena ska behandlas likvärdigt och kommunen kan besluta att elever som är bosatta i den egna kommunen har företräde.

Utskotten för fostran och utbildning fastställer årligen skolornas maximala elevantal. Vid sekundär elevantagning kan elever endast tas in om det efter den primära elevantagningen finns lediga platser. Nya undervisningsgrupper bildas inte och elevantagningen får inte medföra merkostnader eller behov av extra resurser. Denna princip har tillämpats som utgångspunkt vid elevantagningen.

Enligt 22 § i Grankulla stads förvaltningsstadga bestämmer utskotten för fostran och utbildning principerna för antagning av elever. De gällande grunderna har godkänts 04.11.2021 (§ 69).

Gällande kriterier:

<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/kokous/2021157-7.PDF>

Nuläget i praktiken

Enligt de nuvarande kriterierna är elevens rätt till att gå i skola i Grankulla bunden till hemkommunen. Rätten gäller så länge eleven bor i Grankulla. Om eleven flyttar från Grankulla, förlorar hen den rätt till en plats i skolan som baserar sig på primär elevantagning. I praktiken är det dock möjligt att fortsätta skolgången i Grankulla genom att ansöka om en elevplats via sekundär elevantagning. Vid sådan sekundär elevantagning kan en elevplats beviljas även under läsåret och den gäller till slutet av den grundläggande utbildningen förutsatt att skolgången fortsätter utan avbrott.

Den sekundära elevantagningen har i praktiken varit koncentrerad till årskurserna 1 och 7, men den har också tillämpats för övriga årskurser enligt ledig kapacitet. Vid antagningen har en företrädesordning använts, där exempelvis elever som gått i förskola i Grankulla och syskon till elever som går i skola i Grankulla har haft företräde. Om antalet sökande har varit större än antalet lediga platser, har

staden avgjort elevantagningen genom utlottning. Utifrån utlottningen har staden upprättat en väntelista, vars ordning har följts i situationer där elevplatser blir lediga före läsårets början. I sådana fall har staden kunnat erbjuda en plats enligt ordningen på väntelistan till de sökande som blivit utan plats.

Sökandena har huvudsakligen kommit från Esbo och enstaka från andra kommuner. Grankullas läge i huvudstadsregionen ökar ansökningarna över kommungränserna och framhäver behovet av tydliga och förutsägbara principer för elevantagning.

Jämförelse med praxisen i huvudstadsregionens kommuner

Kommunerna i huvudstadsregionen har olika förfaringssätt vid elevantagning, särskilt i situationer där en elev flyttar från sin hemkommun och möjligheten att fortsätta skolgången över kommungränsen utreds. Efter flytten förutsätter fortsatt skolgång i den nuvarande skolan i alla kommuner en ansökan via sekundär elevantagning, men förfaringssätten skiljer sig åt när det gäller vilka principer och hur länge det är möjligt att fortsätta i samma skola. I Helsingfors är det möjligt att fortsätta till slutet av terminen och i Vanda till slutet av läsåret. I Esbo grundar sig den fortsatta skolgången på sekundär elevantagning utan en i förväg fastställd tidsgräns och ärendet avgörs på basis av ansökan.

Centrala ändringsförslag i grunderna för elevantagning i Grankulla

1. Begränsning av elevantagningen i årskurserna 1–6

Vi föreslår att elevantagningen i årskurserna 1–6 begränsas till elever bosatta i Grankulla så att den sekundära elevantagningen slopas i dessa årskurser, med undantag för språkbadsundervisningen, vilket beskrivs närmare nedan. Till följd av ändringen slopas de tidigare tillämpade företrädesprinciperna för årskurserna 1–6. Därmed har en elev som deltagit i den kommunala förskoleundervisningen i Grankulla eller en elev som har ett syskon i den grundläggande utbildningen i Grankulla inte längre företräde i den sekundära elevantagningen. Inom den kommunala förskoleundervisningen i Grankulla finns ett fåtal barn från andra kommuner i närliggande områden, vilket under verksamhetsåret 2025–2026 i genomsnitt har uppgått till cirka 3–5 per månad. Enligt nuvarande principer har de haft möjlighet att ansöka till den grundläggande utbildningen via den sekundära elevantagningen, men i fortsättningen finns den här möjligheten inte längre i årskurserna 1–6.

2. Språkbadsundervisning (förblir oförändrad)

När det gäller språkbadsklasser förblir praxisen för sekundär elevantagning oförändrad i alla årskurser, eftersom undervisningen ordnas som en undervisningsgrupp per årskurs, vilket kräver ett tillräckligt elevantal för en ändamålsenlig och kontinuerlig verksamhet. Till skillnad från den grundläggande utbildningen på finska, där elevantalet varierar i olika årskurser och grupperna naturligt fylls från stadens eget elevunderlag, fylls grupperna inom språkbad inte på samma sätt. Elever kan flytta under skolgången, men nya elever tillkommer inte nödvändigtvis i deras ställe. Därför är det nödvändigt att även beakta elever från andra kommuner i elevantagningen för att kunna bilda och upprätthålla undervisningsgrupper som är ändamålsenliga för verksamheten. Dessutom utgör språkbadsundervisningen en utbildningsstig som börjar i småbarnspedagogiken, och även barn från andra kommuner kan delta i språkbad inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i Grankulla om det finns lediga platser. Därför tillämpas inte begränsningen för årskurserna 1–6 på

språkbadsklasser, utan elevantagningen genomförs även fortsättningsvis enligt principerna för sekundär elevantagning.

3. Sekundär elevantagning i årskurserna 7–9 och hur vi beaktar elevens behov av stöd

I årskurserna 7–9 kvarstår möjligheten till sekundär elevantagning förutsatt att det finns lediga platser och att undervisningen kan ordnas med befintliga resurser utan att nya undervisningsgrupper bildas och utan att behov av ytterligare personal eller andra extra resurser uppstår.

I fortsättningen utreds i ansökningsskedet de uppgifter som är centrala för ordnandet av undervisningen, inklusive eventuellt identifierat elevspecifikt stödbehov. I det nuvarande ansökningsförfarandet har behovet av stöd inte kartlagts systematiskt, vilket kan ha gjort det svårare att vara förutseende inom undervisningen och fördelningen av resurser. I och med reformen av stödet för lärande har strukturerna för att ordna stöd och fördelningen av resurser ändrats, vilket betonar behovet av att bedöma förutsättningarna för att ordna undervisningen redan i ansökningsskedet.

Att förutse behovet av stöd är också viktigt ur ett ekonomiskt perspektiv, eftersom hemkommunsersättningarna inte nödvändigtvis täcker de merkostnader som stödet medför, och kostnaderna kan i enskilda fall klart öka. Platserna i en specialklass för elevspecifikt stöd är endast reserverade för elever i Grankulla.

4. Fortsatt skolgång efter flytt från kommunen

Dessutom föreslås en ändring i elevens rätt att fortsätta skolgången i Grankulla efter flytt till annan ort. Enligt nuvarande grunder har eleven kunnat ansöka om en plats och fortsätta skolgången till slutet av den grundläggande utbildningen utan avbrott. I fortsättningen skulle elevens rätt till en plats i skolan i regel upphöra vid slutet av terminen när hemkommunen ändras. Fortsatt skolgång i årskurserna 7–9 i Grankulla skulle därefter förutsätta en separat ansökan och ett beslut som baserar sig på ansökan.

De uppdaterade grunderna för elevantagning presenteras i **bilagan**.

Bedömning av de ekonomiska konsekvenserna

Ändringarna i principerna för elevantagning kan påverka intäkterna från hemkommunsersättningar om antalet elever från andra kommuner minskar. I så fall minskar stadens intäkter. Samtidigt ändras också kostnaderna, men effekten är inte linjär eftersom kostnadsstrukturen för grundläggande utbildning innehåller både kostnader som är bundna till elevantalet och mer fasta utgifter. Enligt det som framgår nedan begränsar sig effekterna dock inte till det här.

En enskild elev kan ha en betydande inverkan särskilt i gränsfall när undervisningsgrupper bildas. I sådana fall kan en elev avgöra om en ny grupp bildas eller inte, vilket direkt påverkar personalresurser och kostnader. Hur stor effekten är beror på elevens behov av stöd, och bedömningen görs alltid utifrån den aktuella situationen eftersom behovet av stöd kan förändras under skolgången. Förutom att kostnaderna kan påverkas av elevspecifikt och gruppsspecifikt stöd kan de även påverkas av andra skolrelaterade utmaningar, som kräver elevvårdstjänster och multiprofessionellt stöd. Sådana behov går nödvändigtvis inte helt att förutse vid elevantagningen. Utgångspunkten vid sekundär elevantagning är att den inte ger upphov till nya undervisningsgrupper eller permanenta merkostnader, utan att eleverna placeras i befintlig kapacitet.

Effekterna fördelas på olika sätt mellan årskurserna 1–6 och årskurserna 7–9 inom den grundläggande utbildningen. I årskurserna 1–6 dimensioneras verksamheten i första hand enligt stadens eget elevunderlag, och kapaciteten i lokalerna sätter en tydlig gräns för elevantalet. En ökning av antalet elever från andra kommuner kan leda till större gruppstorlekar eller ökat behov av lokaler. Därför bidrar en begränsning av elevantagningen till att dimensioneringen av lokaler och resurser är förutsägbar. Även om det i antagningsskedet bedöms att en elev inte har elevspecifikt stödbehov, kan situationen förändras under skolgången. Då kan det senare krävas extra resurser för eleven, vilket ökar kostnaderna och påverkar gruppstrukturen. Eftersom det i praktiken har funnits mycket få lediga platser i den sekundära elevantagningen, är det viktigt att antagningskriterierna är tydliga och att sökandena behandlas jämnt.

I årskurserna 7–9 inverkar elevantalet mer direkt på bildandet av undervisningsgrupper, utbudet av valfria ämnen och vilka undervisningstimmar som kan verkställas. Ett tillräckligt elevantal möjliggör en ändamålsenlig gruppindelning och bidrar till en kostnadseffektiv organisering av undervisningen, särskilt inom ämneslärsystemet. Till årskurserna 7–9 har det också antagits fler elever som bor utanför Grankulla.

Kostnadsstruktur och hemkommunsersättningar

De genomsnittliga kostnaderna för grundläggande utbildning (budgetförslag 2026) är:

- finskspråkig grundläggande utbildning: 11 700 €/elev/år
 - externa kostnader: 8 400 €
 - interna kostnader: 3 300 €
- svenskspråkig grundläggande utbildning: 12 700 €/elev/år
 - externa kostnader: 8 400 €
 - interna kostnader: 4 300 €

De externa kostnaderna består huvudsakligen av personal- och verksamhetsutgifter som ansluter till ordnandet av undervisningen. De interna kostnaderna består huvudsakligen av lokalkostnader och endast till en liten del av kostnader för administration och stödtjänster.

Skillnaderna i de interna kostnaderna mellan den finsk- och svenskspråkiga grundläggande utbildningen beror främst på lokalkostnader, som påverkas av byggnadsbeståndet, lokalernas användningsgrad och lösningarna i lokalerna. Nytt byggnadsbestånd eller byggnader som förnyas höjer lokalkostnaderna och påverkar därmed storleken på de interna kostnaderna.

För elever från andra kommuner betalas en hemkommunsersättning som baserar sig på en nationell grunddel och elevens ålder. På Grankullas nivå uppgår hemkommunsersättningarna till:

- finskspråkig grundläggande utbildning: cirka 2,03 miljoner € (161 elever), i genomsnitt cirka 12 600 €/elev, nettoeffekt cirka 1,03 miljoner €
- svenskspråkig grundläggande utbildning: cirka 1,62 miljoner € (124 elever), i genomsnitt cirka 13 100 €/elev, nettoeffekt cirka 1,45 miljoner €

Hemkommunsersättningen täcker i genomsnitt undervisningskostnaderna, men motsvarar inte en enskild elevs verkliga totala kostnader. Kostnaderna per elev varierar betydligt särskilt beroende på elevernas behov av stöd. Behov av stöd kan öka kostnaderna väsentligt, till exempel genom behov av mindre grupper eller extra personal, och merkostnaden kan uppgå till flera tusen euro per elev och år. Dessa kostnader täcks inte fullt ut av hemkommunsersättningen.

Dessutom är finansieringen inte neutral för kommunerna, eftersom skatteintäkterna från vårdnadshavare till elever från andra kommuner tillfaller hemkommunen, vilket innebär att hemkommunsersättningen endast delvis utjämnar kostnaderna.

Ekonomisk helhetsbedömning och effekternas förutsägbarhet

De ekonomiska konsekvenserna är som helhet osäkra och beror både på utvecklingen av elevantalet och på hur gruppstrukturerna bildas. Förändringar i elevantalet påverkar planeringen av servicenätet på olika sätt. I årskurserna 1–6 inom den grundläggande utbildningen framhävs den befintliga kapaciteten i lokalerna och hanteringen av gruppstorlekar, medan det i årskurserna 7–9 är bildandet av undervisningsgrupper och tillräckliga undervisningstimmar som står i fokus. Utgångspunkten för dimensioneringen av servicenätet är stadens eget invånarunderlag.

Eftersom en del av kostnaderna är fasta och en del beror på hurdana undervisningsgrupperna är, kan de ekonomiska konsekvenserna variera avsevärt. En enskild elev kan i gränsfall direkt påverka om en ny undervisningsgrupp bildas, vilket omedelbart påverkar personalresurserna och kostnaderna.

Dessutom finns osäkerhetsfaktorer i verksamhetsmiljön. Den grundläggande utbildningen är nationellt sett i förändring: elevantalet minskar på många håll, servicenätet ses över och statsandelssystemet är föremål för förändringstryck. Därför kan nivån på statsandelar och hemkommunsersättningar inte med säkerhet förutses på lång sikt, och det är inte säkert att de i fortsättningen täcker kostnaderna för elever från andra kommuner till lika stor andel som nu. Det här framhäver behovet av att dimensionera verksamheten i första hand efter stadens eget elevunderlag och att säkerställa förutsägbara och ekonomiskt hållbara principer för elevantagning.

De föreslagna ändringarna i kriterierna för elevantagning stöder stadens strategiska mål, enligt vilka tjänsterna ska ordnas på ett ekonomiskt hållbart sätt och de tillgängliga resurserna i första hand riktas till skötseln av stadens lagstadgade uppgifter. Ett förtydligande av principerna för elevantagning stärker förutsebarheten i ordnandet av undervisningen och stöder en långsiktig planering av servicenätet.

Utlåtande från ungdomsfullmäktige och barnkonsekvensanalys

I ärendet har Grankullas ungdomsfullmäktige hörts ([NUVA 28.05.2026 § 30](#)). Ungdomsfullmäktige har behandlat beredningen av kriterierna för elevantagning och de föreslagna ändringarna och särskilt lyft fram synpunkter som gäller elevernas likabehandling, kontinuiteten i skolgången och välbefinnandet.

Ungdomsfullmäktige uttryckte oro för att förlusten av en plats i skolan till följd av flytt kan försämra likabehandlingen av elever, särskilt för familjer med svag ekonomi. Upprepade flyttar och skolbyten kan försämra barnets trygghetskänsla,

kontinuiteten i sociala relationer samt skolgångens smidighet. Ungdomsfullmäktige ansåg att betydelsen av bestående kamratrelationer är särskilt central för elever i årskurserna 1–6. I diskussionen konstaterades också att eftersom Grankulla geografiskt sett är litet, kan det leda till situationer där den närmaste skolan finns på andra sidan kommungränsen. Då kan förlusten av en plats i skolan upplevas som oskälig. Ungdomsfullmäktige ansåg det viktigt att staden i den fortsatta beredningen bedömer barnets bästa i flyttsituationer och utreder möjligheter att beakta individuella situationer, såsom flytt av temporär karaktär och dialogen med familjer. Dessutom betonade ungdomsfullmäktige att staden bör beakta kontinuiteten i skolgången och likabehandling i kriterierna för elevantagning.

Ungdomsfullmäktiges synpunkter har beaktats i beredningen i tillämpliga delar. Enligt lagen om grundläggande utbildning ska enhetliga antagningsgrunder tillämpas på sökande vid sekundär elevantagning.

En barnkonsekvensanalys har gjorts i ärendet, där bland annat de synpunkter som lyfts fram i ungdomsfullmäktiges utlåtande har beaktats. Barnkonsekvensanalysen finns som **bakgrundsmaterial**.

Direktör för bildning och välfärd Mikael Flemmich:

Svenska utskottet för fostran och utbildning beslutar att godkänna de grunder för elevantagning inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen som framgår av bilagan så att de träder i kraft 1.1.2027.

.....

Föredragande ändrade sitt beslutsförslag gällande punkt 4 i Centrala ändringsförslag i grunderna för elevantagning i Grankulla:

4. Fortsatt skolgång efter flytt från kommunen

Dessutom föreslås en ändring i elevens rätt att fortsätta skolgången i Grankulla efter flytt till annan ort. Enligt nuvarande grunder har eleven kunnat ansöka om en plats och fortsätta skolgången till slutet av den grundläggande utbildningen utan avbrott. I fortsättningen skulle elevens rätt till en plats i skolan i regel upphöra vid slutet av ~~terminen~~ läsåret när hemkommunen ändras. Fortsatt skolgång i årskurserna 7–9 i Grankulla skulle därefter förutsätta en separat ansökan och ett beslut som baserar sig på ansökan.

Beslut:

Svenska utskottet för fostran och utbildning beslutade enligt det förändrade beslutsförslaget.

Bilagor:

Grunder för elevantagning inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Grankulla från och med 1.1.2027

Bakgrundsmaterial:

Barnkonsekvensanalys